

Sygn. akt II CSK 323/15

POSTANOWIENIE

Dnia 16 grudnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa Z.A.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Zielonej Górze
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 16 grudnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z dnia 30 stycznia 2015 r., sygn. akt I ACa 1195/13,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adw. K.M. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w Poznaniu) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł powiększoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powód Z.A. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 30 stycznia 2014 r. oddalającego jego apelację od wyroku Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 19 września 2013 r., którym oddalone zostało powództwo skierowane przez niego przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Sądu Okręgowego w Zielonej Górze o zasądzenie kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za bezprawne naruszenie jego dobrego imienia i godności osobistej przez przypisanie mu w wyroku łącznym sprawstwa i odpowiedzialności za przestępstwo z art. 253 § 1 k.k., którego powód się nie dopuścił. Podstawą roszczenia były art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. oraz art. 417 k.c. w zw. z art. 417¹ § 2 k.c., ewentualnie art. 417² k.c. Sądy ustaliły, że powód został oskarżony o przestępstwo z art. 253 § 1 k.k. i art. 204 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., jednak skazano go jedynie za popełnienie czynów z art. 204 § 2 k.k. i art. 280 § 2 k.k. Jednak w dniu 26 listopada 2010 r. Sąd Okręgowy w Zielonej wydał wyrok łączny wskazując błędnie, że powód został skazany za zarzucane mu przestępstwo z art. 253 § 1 k.k. i art. 204 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Omyłka ta została sprostowana postanowieniem Sądu Okręgowego w Zielonej Górze z dnia 11 lutego 2011 r. Sądy obu instancji oceniły, że popełniona omyłka nie miała bezpośredniego wpływu na rozstrzygnięcie wyroku łącznego i została bardzo szybko sprostowana w trybie przewidzianym w przepisach procedury karnej. Uznały też, że art. 417 § 2 k.c. nie mógł mieć zastosowania w tej sprawie, nie zachodziły również przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417¹ § 2 k.c. ponieważ żaden z wyroków nie został uznany za niezgodny z prawem, a tym samym powód nie wykazał przesłanki niezgodności z prawem kwestionowanych orzeczeń. Postanowienie Sądu Okręgowego o sprostowaniu oczywistej omyłki pisarskiej nie stanowiło prejudykatu, którego wymaga art. 417¹ § 2 k.c. Ponadto powód nie wykazał, aby obecny stan jego zdrowia był normalnym następstwem wydania wyroku, w treści którego omyłkowo podano, iż powód został skazany za przestępstwo z art. 253 k.k., co mogłoby ewentualnie uzasadniać zastosowanie art. 417² k.c.

W skardze kasacyjnej powód zarzucił naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 24 § 1 k.c. w zw. z art. 23 k.c. oraz art. 417 § 1 k.c. i wniósł o uchylenie w zaskarżonej części wyroków sądów obu instancji w zakresie negatywnego orzeczenia o jego powództwie i rozstrzygnięcie co do istoty sprawy poprzez uwzględnienie tego powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonej części wyroku Sądu Apelacyjnego lub wyroków obu instancji i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania właściwemu sądowi.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powoda pozwany - Skarb Państwa: Prezes Sądu Okręgowego w Zielonej Górze wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ewentualnie o oddalenie skargi kasacyjnej. Natomiast w każdym wypadku wniósł o zasądzenie na rzecz strony pozwanej od powoda kosztów postępowania według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni oraz usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie ujawniły się przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności przemawiające za przyjęciem skargi do rozpoznania.

Skarżący uzasadnił potrzebę rozpatrzenia jego skargi przesłanką z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do pytania „czy wydanie przez sąd prawomocnego orzeczenia, w którym przypisane zostało oskarżonemu albo skazanemu popełnienie przestępstwa określonego w kodeksie karnym,

którego w rzeczywistości nie popełnił, poddane późniejszej procedurze rektyfikacji z urzędu, stanowi niezgodne z prawem działanie władzy publicznej w rozumieniu art. 417 § 1 k.c. i rodzi odpowiedzialność Skarbu Państwa na podstawie tego przepisu za szkody poniesione w związku z wydaniem takiego orzeczenia.”

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest problem nowy i dotychczas niewyjaśniony, dotyczący ważnego abstrakcyjnego zagadnienia jurydycznego, którego rozpatrzenie przyczyni się do rozwoju myśli prawnej i będzie miało znaczenie nie tylko do oceny konkretnej, jednostkowej sprawy, ale także przy rozstrzyganiu innych, podobnych spraw. Zagadnienie to musi przy tym rzeczywiście występować w sprawie i mieścić się w zakresie problematyki, która podlega badaniu w postępowaniu kasacyjnym. Skarżący powinien je sformułować i uzupełnić argumentacją uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 lipca 2015 r., I CSK 976/14, LEX nr 1802572). Skarżący nie wypełnił tych wymagań. Pojęcie niezgodności z orzeczeniem z prawem zastało już omówione w orzecznictwie Sądu Najwyższego, i tak w wyroku z dnia 20 marca 2015 r., II CSK 218/14, LEX nr 1711681, Sąd Najwyższy wskazał, iż „niezgodność z prawem” w świetle art. 77 ust. 1 Konstytucji RP musi być rozumiana ściśle, zgodnie z konstytucyjnym ujęciem źródeł prawa (art. 87-94 Konstytucji RP). Pojęcie to jest więc węższe niż tradycyjne ujęcie bezprawności na gruncie prawa cywilnego, które obejmuje obok naruszenia przepisów prawa również naruszenie norm moralnych i obyczajowych, określanych terminem "zasad współżycia społecznego" lub "dobrych obyczajów". Znaczenie tego przepisu polega na tym, że ustanawia surowsze przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej w porównaniu z ogólnymi zasadami opartymi na przesłance winy. Także art. 417 § 1 k.c. przewiduje odpowiedzialność opartą na przesłance obiektywnie niezgodnego z prawem działania lub zaniechania przy wykonywaniu władzy publicznej, a wina pozostaje poza przesłankami konstytuującymi obowiązek odszkodowawczy. Stan faktyczny niniejszej sprawy stanowi jeden z wariantów wadliwości jakie mogą się pojawić w orzeczeniu i nie wykracza poza wątpliwości już dotąd wyjaśnione w orzecznictwie (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2010 r., I CSK 111/10, LEX nr 1001270).

W związku z powyższym uznać należy, iż powołana przez skarżącego podstawa mająca uzasadnić przyjęcia jego skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zachodzi. Okoliczności sprawy nie wskazują też, aby zachodziły inne przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., a wysokość tych kosztów z postanowień § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 6 i § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461).

Koszty pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym odpowiadają postanowieniom § 2, § 6 pkt 6 oraz § 13 ust. 4 pkt 2 i § 19 powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r.